

5. Romeinen 5.1-21 - Niet de Thora maar de genade in Christus verlost

a) Rom 5.1-11 Alle beloftes van God worden waarheid in Christus

Paulus heeft in de eerste vier hoofdstukken van de Romeinenbrief duidelijk gemaakt dat er voor God geen onderscheid is tussen Joden en mensen uit de volken. Allen zijn zondaars, allen gaan verloren en allen worden alleen gered door het geloof in Jezus Christus. Dat Joden met de Thora zijn opgegroeid en afstammen van Abraham, geeft hun in dit opzicht geen voorrecht. Het bezit van de wet maakt niemand rechtvaardig; het gaat erom dat de wet volmaakt wordt gehouden. Juist daarin is ieder mens tekortgeschoten.

In hoofdstuk 4 heeft Paulus Abraham als voorbeeld genomen. Abraham werd gerechtvaardigd voordat hij besneden was en eeuwen voordat God de wet aan Mozes gaf. Daarmee heeft Paulus laten zien dat Gods weg tot rechtvaardiging altijd dezelfde is geweest. Niet de besnijdenis en ook niet de Thora vormen de basis van de behoudenis, maar het geloof. Met hoofdstuk 5 begint Paulus daarom geen nieuw onderwerp. Hij trekt de conclusie uit alles wat hij tot nu toe heeft betoogd. Nu hij heeft uitgelegd hoe een mens wordt gerechtvaardigd, gaat hij beschrijven wat die rechtvaardiging betekent.

Hij begint met de woorden: "Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof..." (Rom. 5:1). Dat eerste woord, "wij", is veelzeggend. In de voorgaande hoofdstukken sprak Paulus voortdurend over Joden en Grieken, over besnedenen en onbesnedenen. Hij liet zien dat God geen onderscheid maakt tussen beide groepen. Vanaf hoofdstuk 5 verandert zijn taalgebruik opvallend. Nu spreekt hij vrijwel steeds over "wij". Daarmee bedoelt hij zowel zichzelf als de gelovigen in Rome, uit het Jodendom én uit de volken. Zij vormen samen één gemeente en delen hetzelfde verleden, hetzelfde heden en dezelfde toekomst. De oude tegenstelling tussen Jood en Griek verdwijnt naar de achtergrond; de eenheid in Christus staat voortaan centraal.

Paulus zegt vervolgens: "Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus." Voor een Joodse lezer was dit een rijke en veelomvattende uitspraak. Vrede, *sjalom*, was de grote verbondsbelofte van God aan Zijn volk: een herstelde verhouding met Hem, veiligheid, zegen en de vervulling van Zijn beloften. De profeten verbonden deze vrede met de komst van de Messias en het herstel van Israël.

Paulus zegt nu dat deze vrede reeds werkelijkheid is geworden voor allen die in Christus geloven. De diepste vijandschap is weggenomen: de vijandschap tussen God en de mens. In de eerste hoofdstukken heeft Paulus immers duidelijk gemaakt dat alle mensen onder Gods toorn liggen. Door de rechtvaardiging is die verhouding veranderd. Wie in Christus gelooft, heeft vrede met God.

Daarmee houdt Paulus niet op. Hij vervolgt: "Door Hem hebben wij ook de toegang verkregen door het geloof tot deze genade waarin wij staan." (Rom. 5.2). Christus heeft de toegang tot God geopend. De mens kon vanwege zijn schuld niet tot God naderen, maar door Jezus Christus heeft iedere gelovige vrije toegang gekregen tot Gods genade. Niet de Thora, niet de besnijdenis en niet de afkomst bepalen de verhouding tot God, maar uitsluitend de genade die door Christus is geschonken.

Vanuit die nieuwe positie ziet Paulus vervolgens vooruit: "...en wij roemen in de hoop op de heerlijkheid van God." In Romeinen 3 schreef Paulus dat alle mensen de heerlijkheid van God missen (Rom. 3.23). Hier zegt hij dat allen die in Christus geloven juist verzekerd zijn van die

heerlijkheid. Die heerlijkheid zal in hoofdstuk 8 opnieuw centraal staan, wanneer Paulus schrijft dat degenen die God gerechtvaardigd heeft, Hij ook verheerlijkt heeft (Rom. 8.30). De rechtvaardiging ziet dus niet alleen op het verleden, namelijk de vergeving van zonden, maar opent ook de toekomst. Alle gelovigen verwachten dezelfde heerlijkheid.

Paulus voegt daar echter onmiddellijk iets verrassends aan toe. "En dat niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen..." (Rom. 5.3). Dat lijkt op het eerste gezicht vreemd. Wie vrede met God heeft ontvangen, zou verwachten dat het leven gemakkelijker wordt. Paulus zegt echter het tegenovergestelde. Ook gelovigen kennen verdrukkingen. De rechtvaardiging neemt de moeiten van het leven niet weg. Wel verandert de betekenis ervan. Verdrukkingen zijn niet langer een teken dat God Zich van Zijn kinderen heeft afgekeerd. Hij gebruikt ze juist om hen te vormen.

Daarom schrijft Paulus: "...omdat wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt, de volharding beproefdheid en de beproefdheid hoop." (Rom. 5.3-4). Ook deze weg is voor alle gelovigen dezelfde. Joodse en niet-Joodse christenen leren op dezelfde manier volharden. Hun geloof wordt beproefd, hun vertrouwen groeit en daardoor wordt hun hoop steeds sterker.

Die hoop stelt niet teleur. "En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is." (Rom. 5.5). De zekerheid van de gelovige rust uiteindelijk niet op zijn eigen geloof of volharding, maar op Gods liefde. Die liefde is geen verre belofte, maar een tegenwoordige werkelijkheid. God heeft Zijn liefde uitgestort in de harten van alle gelovigen door de Heilige Geest. Ook hierin maakt Paulus geen enkel onderscheid. Dezelfde Geest woont in alle gelovigen en bevestigt dat zij allen tot hetzelfde volk van God behoren.

Paulus benadrukt later, in Rom 5.15-17, 20-21, dat verlossing begint met Gods genade en dat het een geschenk is, die samenhangt met geloof. Het begin niet met Thora en pogingen om rechtvaardig te zijn. Rechtvaardigheid wordt gedoneerd als genadegave. Het is een geschenk van de Geest die in onze harten is uitgestort als Gods antwoord op ons geloof in Christus.

Vanaf vers 6 werkt Paulus deze gedachte van Gods initiatief verder uit door eerst terug te kijken naar het verleden. "Want toen wij nog krachteloos waren..." (Rom. 5.6). Opnieuw gebruikt hij het woord "wij". Het verleden van alle gelovigen was hetzelfde. Niemand stond van nature dichter bij God dan een ander. Paulus gebruikt vier krachtige woorden om dat verleden te beschrijven.

Wij waren krachteloos. Wij konden onszelf niet redden. Wij waren goddelozen. Ons leven was niet gericht op God. Wij waren zondaars. Wij leefden in overtreding van Gods wil. En zelfs: wij waren vijanden van God (Rom. 5.10). Dat geldt voor ieder mens, ongeacht zijn afkomst. Ook de Jood, ondanks de Thora en de verbonden, behoorde van nature tot deze verloren mensheid. Daarmee onderstreept Paulus opnieuw zijn hoofdthema: voor God bestaat er geen onderscheid.

Tegenover die verloren toestand van alle mensen plaatst Paulus de liefde van God. "God bevestigt echter Zijn liefde voor ons daarin dat Christus voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren." (Rom. 5:8). De liefde van God is niet een reactie op menselijke gehoorzaamheid aan de Thora. Die kan nooit voldoende zijn. Christus stierf niet voor rechtvaardigen, maar voor zondaars. Hij wachtte niet totdat mensen zich verbeterden, maar kwam juist toen zij nog vijanden van God waren. De gelovigen in Rome werden geen rechtvaardigen omdat ze de Thora gehoorzaamden, maar God veranderde ze in rechtvaardigen door Zijn liefde in hun harten uit te storten.

Daarom kan Paulus met des te meer zekerheid zeggen: "Veel meer dan zullen wij, nu wij gerechtvaardigd zijn door Zijn bloed, door Hem behouden worden van de toorn." (Rom. 5.9). Hier verbindt Paulus verleden, heden en toekomst met elkaar. In het verleden stierf Christus voor ons. In het heden zijn wij gerechtvaardigd. In de toekomst zullen wij behouden worden van Gods toorn.

Paulus vat dit nog eenmaal samen: "Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van Zijn Zoon, hoeveel te meer zullen wij behouden worden door Zijn leven, omdat wij verzoend zijn." (Rom. 5.10).

De verzoening is volledig Gods werk. De mens bracht niets mee dan vijandschap. Toch heeft God Zelf het initiatief genomen. Christus stierf voor Zijn vijanden, zodat zij met God verzoend konden worden. Daarom eindigt Paulus dit gedeelte met vreugde: "En dit niet alleen, maar wij roemen ook in God, door onze Heere Jezus Christus, door Wie wij nu de verzoening ontvangen hebben." (Rom. 5.11).

Zo heeft Paulus in de eerste elf verzen de gevolgen van de rechtvaardiging beschreven. Alle gelovigen delen hetzelfde verleden: zij waren krachteloos, goddeloos, zondaren en vijanden van God. Zij delen hetzelfde heden: vrede met God, toegang tot Zijn genade, de Heilige Geest en de verzoening. En zij delen dezelfde toekomst: de heerlijkheid van God en de behoudenis van Zijn toorn.

Daarmee heeft Paulus opnieuw bevestigd wat hij vanaf het begin van de brief betoogt: God maakt geen onderscheid tussen Jood en Griek. Allen worden op dezelfde wijze gered en ontvangen in Christus dezelfde zegeningen.

b) Rom 5.12-21 - Adam en Christus

Vanaf vers 12 verlegt Paulus zijn aandacht van Abraham en de rechtvaardiging naar Adam en Christus. Op het eerste gezicht lijkt dat een onverwachte stap. Tot nu toe stonden immers Abraham, de besnijdenis en de Thora centraal. Waarom begint Paulus nu ineens over Adam? Het antwoord ligt in het doel van zijn betoog. Paulus wil laten zien dat God geen onderscheid maakt tussen Jood en Griek. Om dat te onderbouwen gaat hij verder terug dan Abraham en Mozes. Adam is de stamvader van de hele mensheid. Wanneer Paulus bij Adam begint, verdwijnt ieder onderscheid tussen Jood en niet-Jood vanzelf naar de achtergrond. Beiden behoren immers tot hetzelfde mensengeslacht en delen dezelfde oorsprong.

Paulus schrijft: "Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben." (Rom. 5:12) Hier tekent Paulus een universeel beeld van de menselijke geschiedenis. De zonde begon niet bij Israël en evenmin bij de wet van Mozes. Zij begon bij Adam. Sindsdien is de dood het lot van alle mensen geworden. Niet slechts van heidenen, maar ook van Joden. Adam is de vader van hen allen.

Daarmee zet Paulus zijn eerdere betoog voort. In hoofdstuk 3 concludeerde hij al dat zowel Joden als Grieken onder de macht van de zonde zijn. Nu verklaart hij waarom dat zo is. Zij behoren allemaal tot Adam.

Paulus onderbreekt zijn vergelijking vervolgens om iets belangrijks over de Thora te zeggen. "Want al vóór de wet was de zonde in de wereld; zonde wordt echter niet toegerekend als er geen wet is. Toch heeft de dood geregeerd van Adam tot Mozes..." (Rom. 5.13-14).

Paulus' bedoeling is duidelijk. De dood heerste al lang voordat Mozes de wet ontving. Dat betekent dat de oorzaak van de dood niet ligt in de Sinaï, maar veel eerder. De Thora heeft de zonde niet in de wereld gebracht. De zonde was er al.

Daarmee geeft Paulus de wet haar juiste plaats. Hij zegt niet dat de Thora onbelangrijk is. Integendeel, zij is Gods heilige wet. Maar zij vormt niet het uitgangspunt van Gods heilsplan. Gods geschiedenis met de mens begint niet bij Mozes, maar bij Adam. Daarom kan de wet ook niet de oplossing zijn voor het probleem van de zonde.

Paulus noemt Adam vervolgens "een voorbeeld van Hem Die komen zou" (Rom. 5:14). Dat betekent niet dat Adam op Christus lijkt in karakter of gehoorzaamheid. De overeenkomst ligt elders. Zowel Adam als Christus vertegenwoordigen de mensheid. Wat zij doen, heeft gevolgen voor velen. Adam staat aan het hoofd van de oude mensheid; Christus aan het hoofd van de nieuwe.

Vanaf vers 15 begint Paulus beide tegenover elkaar te zetten. Opvallend is dat hij dezelfde vergelijking steeds opnieuw maakt. Dat doet hij niet omdat hij zich herhaalt, maar omdat iedere vergelijking een nieuw aspect toevoegt. Bovendien wil hij benadrukken dat Christus niet slechts herstelt wat Adam heeft bedorven. De genade van Christus is steeds groter dan de gevolgen van Adams zonde.

Daarom begint hij met te zeggen: "Maar het is met de genadegave niet zoals met de overtreding." (Rom. 5:15). Door de overtreding van de ene mens zijn velen gestorven. Dat is de werkelijkheid waarin de gehele mensheid leeft. Daartegenover staat echter dat de genade van God en de gave door de genade van de ene Mens, Jezus Christus, voor velen overvloedig is geweest. Paulus spreekt hier niet over twee even grote machten die met elkaar in evenwicht zijn. De genade is overvloediger dan de zonde. Waar Adam de dood bracht, brengt Christus leven. In vers 16 werkt Paulus dit verder uit.

Door één overtreding kwam het oordeel dat tot veroordeling leidde. Daartegenover staat de genade, die juist na vele overtredingen tot rechtvaardiging leidt. Dat is een opmerkelijk contrast. Adam had één overtreding nodig om de mensheid in het verderf te storten. Christus brengt rechtvaardiging, ondanks de ontelbare zonden die sindsdien zijn bedreven. Daarmee blijkt opnieuw dat Gods genade veel groter is dan de macht van de zonde.

Ook vers 17 volgt hetzelfde patroon. Door de overtreding van Adam is de dood als een koning gaan heersen over alle mensen. Niemand kan zich aan die heerschappij onttrekken. Maar Paulus zegt niet eenvoudig dat daar nu het leven tegenover staat. Hij zegt iets veel indrukwekkenders. "Veel meer zullen zij die de overvloed van de genade en van de gave van de gerechtigheid ontvangen, in het leven regeren door de Ene, namelijk Jezus Christus."

Niet het leven regeert over de gelovigen; zij zullen zelf met Christus regeren. De heerschappij van de dood maakt plaats voor de heerschappij van hen die door Christus zijn gerechtvaardigd.

In de verzen 18 en 19 vat Paulus zijn hele vergelijking nog eenmaal samen. Door de ene overtreding kwam de veroordeling over alle mensen. Door de ene daad van gerechtigheid is de weg geopend tot rechtvaardiging ten leven. Door de ongehoorzaamheid van de ene mens zijn velen zondaars geworden. Door de gehoorzaamheid van de Ene zullen velen rechtvaardigen worden.

De tegenstelling kan nauwelijks scherper worden geformuleerd. Adam bracht de mensheid onder de macht van de zonde; Christus opent de weg naar gerechtigheid en leven. Daarmee is Paulus terug bij zijn hoofdthema. Zowel Jood als Griek behoort van nature tot Adam. Daarom kan geen van

beiden aanspraak maken op een bijzondere positie voor God. Alleen wie door het geloof met Christus verbonden wordt, ontvangt deel aan de nieuwe mensheid.

Tenslotte keert Paulus nog eenmaal terug naar de plaats van de Thora. "De wet echter kwam er nog bij, opdat de overtreiding zou toenemen." (Rom. 5.20) Deze woorden passen precies in Paulus' betoog. De wet bracht de zonde niet voort; zij maakte de zonde zichtbaar. Zij legde de overtreiding bloot en maakte duidelijk hoe diep de mens van God was afgeweken. Juist daardoor bleek ook des te duidelijker hoe groot Gods genade is.

Daarom vervolgt Paulus: "Maar waar de zonde is toegenomen, daar is de genade meer dan overvloedig geweest." Dat is de conclusie van heel hoofdstuk 5. De zonde heeft grote gevolgen gehad. Sinds Adam leeft de hele mensheid onder de macht van de dood. Maar Gods genade in Christus blijkt nog veel groter.

Paulus besluit: "...opdat, zoals de zonde geregeerd heeft tot de dood, zo ook de genade zou regeren door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere." (Rom. 5:21) Zoals in Adam de zonde heerste, zo regeert nu de genade in Christus. Daarmee sluit Paulus het eerste grote deel van zijn brief af.

In dit gedeelte gebruikt Paulus herhaaldelijk het Griekse woord *houtos* (zo, aldus), vaak in de combinatie als *houtos kai* (zo ook). Daarnaast gebruikt hij in vers 18 tweemaal het Griekse *pas* (allen) waar het duidt om de volheid van alle mensen.